

คำวินิจฉัยของ นายชุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕/๒๕๔๕

วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๕

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายชุมพล คันธวิวัฒน์ กับพวก) ในคดีแพ่งหมายเลขดำ
ที่ ๕. ๕๘๖๘/๒๕๔๑ หมายเลขแดงที่ ๕. ๑๑๑/๒๕๔๕ ของศาลแพ่ง เพื่อยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ความเป็นมาของเรื่องประกอบด้วยข้อเท็จจริงตามคำร้อง ข้อกฎหมาย ข้ออ้างของทุกฝ่ายปรากฏ
ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ยุติในเบื้องต้นว่า ผู้ร้องเห็นว่า การที่ประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า บัญญัติห้ามมิให้ผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลอุทธรณ์
ที่ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมด โดยถือว่าคำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่ให้เป็นที่สุด
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ เพราะเป็นการตัดสิทธิของผู้ร้องทำให้ศาลฎีกา
ไม่มีโอกาสใช้ดุลพินิจวินิจฉัยคำร้องขอคำเนิ่นคดีอย่างคนอนาถาในชั้นอุทธรณ์ของผู้ร้อง เห็นว่า
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ เป็นบทบัญญัติที่รัฐให้ความคุ้มครองแก่คู่ความ
ทั้งสองฝ่ายที่มีฐานะยากจนไม่ว่าจะเป็นโจทก์หรือจำเลยในการฟ้องหรือต่อสู้คดีในศาล หากปรากฏ
หลักฐานจากการไต่สวนของศาลว่าผู้ขอมีฐานะยากจนจริง และคดีของผู้ขอมีทางที่จะชนะคดี ก็จะได้รับ
การยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลแต่ละศาล
ในกรณีขออุทธรณ์อย่างคนอนาถาของผู้ร้องซึ่งขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมด เมื่อศาลอุทธรณ์
มีคำสั่งอย่างไรแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า บัญญัติให้คำสั่งนั้น
เป็นที่สุดไม่อาจโต้แย้งไปยังศาลฎีกาได้อีก เหตุผลก็น่าจะเนื่องจากการใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบ
ของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์มาแล้ว โดยทั้งสองศาลเห็นว่า ผู้ร้องมิได้ยากจนถึงขนาดที่ไม่มีทรัพย์สิน
เสียทีเดียว จึงยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้เพียงบางส่วน การที่คำร้องขออุทธรณ์อย่างคนอนาถาของผู้ร้อง
ไม่ได้รับการพิจารณาวินิจฉัยจากศาลฎีกาดังนั้น แม้จะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้อง แต่ก็เป็น
การถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพเพียงเท่าที่จำเป็น มิได้ปิดกั้นโอกาสที่จะได้รับความเป็นธรรมจากศาล
เสียทีเดียวและมีได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพในการต่อสู้คดีของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๕ ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินคดีโดยคำนึงถึงความเสียหายที่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง จะพึงได้รับหากต้องรอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยด้วย และบทบัญญัตินี้ก็ใช้บังคับแก่คู่ความในคดีทุกฝ่ายโดย เท่าเทียมกัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เมื่ออ้างว่ามีฐานะยากจนไม่มีทรัพย์สินพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลได้ มิได้มีการเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด ข้ออ้างของผู้ร้องจึงฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ